

מסורת הש"ס

(א) ע"ה כ"ז (ב) ליעל וי...
(ג) סנהדרין ק"ד ע"ג (ד) ג' ני
מיון ערך ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'
(ה) סנהדרין ק"ד (ו) ז' ז'
הקנה במים (ז) ו' ז' ז'
למא וכן משמע מדברי
חוספת ד"ה מה אלו וכו'
ו"מ מרש"ן (ח) ז' ז'
ד"ר פ"מ"א ת"ס ד"ה פ"ד
ובשניהם א"ר י"ש בן אלנור,
(ט) ז' ז' ז' ז' (י) ז' ז' ז'
מ"ט. (י"א) ו' ו' ו' ו'
(י"ב) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ג) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ד) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ה) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ו) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ז) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ח) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(י"ט) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(כ) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(כ"א) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(כ"ב) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(כ"ג) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
(כ"ד) ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

ב.

תורה אור השלם

- וידם השמש ורחם עמך עד יקם גוי איביו ולא היא בתורה על ספר הישר ובעמוד השמש בחצי השמים ולא אץ לבוא ביום תמים: יהושע י"ג
- היום הזה אהל תת פחדך ורחאתך על פני העמים תחת כל השמים אשר ישמעון שמעך ורגזו וחקלו מפקדיך: דברים כ"ב
- ויאמר יי אל יהושע היום הזה אהל גדלך בעיני כל ישראל אשר ידעו כי פאשר יהיית עם משה אהיה עמך: יהושע י"ג
- אז דבר יהושע ליי ביום תת יי את האמרי לפני בני ישראל ויאמר לעיני ישראל שמע גבבוען דום ורחם בעמק אלון: יהושע י"ב
- פרשה ציון בקינה אין מנתם לה צוה יי לעיבך סביבו צרי היתה יהושעם לנהי בקינים: איכה א' ז'
- איכה שקבך בך העיר רבתי עם היתה כאלמנה רבתי בגוים שקרתי בפיגודות היתה למים: איכה א' א'
- וגם אני נחתי אתכם נבזים וספלים לכל העם כפי אשר איבכם שמרים את דרכי ונשאים פנים בתורה: מלאכי ב' ט'
- והבה יי את ישראל פאשר יגיד הקנה בפנים ונתת את ישראל מעל הארמה השובה הזאת אשר נתן לאבותיהם וחרם מעבר לגדר יען אשר עשו את אשריהם מקעיסים את יי: מלאכי א' י"ד טו
- נאמנים פצעי אהוב ונערתות נשקות שונא: משלי כו' ו
- בנחלים נטיו כננת עלי נהר באהלים נטע יי פארוזים עלי מים: במדבר כד' ו

לעני רש"י

פירוש רש"י לנקב. פורק"א. קלש"א. אינקיר"ש. מכרידים.

מוסף רש"י

ושתייהן לקללה. אומן שרדו ואומן שלם ירדו, מפני שרוב גשמים לקלנו את מנוחתם (לעיל ו'). ונערתות. הנספסת כמו עמר שמספק הצנזאה, כלומר נאמנים פלעי אוהב ונערתות נאמנות נשקות שונא (סנהדרין ק"ד).

נקדרה. כמו מקדר זהרים (עירובין נ"ח). כלומר שמנכך הרקיע: **גזיריפטי.** פירוש סרדיוטין וסוטרי העם נמקל: **ונערתות נשקות שונא.** פירוש (ט) כלומר נאמנים פלעי אוהב וחילופיין בשונא ונערתות לשון (ט) הפוך בעמך פורק"א זלע"ז שמהפכין זה את הצנזאה והכי פשטיה דקרא פלעי אוהב נאמנים שווא עושה לטובה אפילו כשמה חצירו מתכוין לטובה ונשקות שונא הם להיפך עושה הכל לרעה וי"מ פשטיה דקרא הכי נאמנים פלעי אוהב ונערתות נשקות שונא כלומר ונערתות לשון ריבוי כלומר נשקות שונא דומים הם למשא כלומר הם מרובות ולמשא לעולם וי"מ הכי כשאוהבים עושים מריבה ושונאים זה את זה השנאה נאמנה והכי פירוש נאמנים פלעי אוהב הפלעים זהו השנאה שצין אוהבים הם נאמנות ונערתות נשקות שונא פ"י דכששונאים עושים שלום זה לזה השלום והפסרה שצנייהן אמנה וקיימת והיינו נערתות נשקות שונא כלומר נשקות שונא נערתות:

בזה ארו זה. פירוש דלע"ג דכמי זיה צקרא עלי מים ההוא לאו זלעס קאמר ליה אלא מלאך וכן כולה זלעס אמר כנחלים ומלאך אמר נטיו דליטן מתייבשים וכן עלי נהר: מזמן שאוציא ממך מעותי תנא לא נקדימון שמו בוני שמו ולמה נקרא שמו נקדימון (ג) שנקדרה חמה בעבורו תנו רבנן (ב) שלשה נקדמה להם חמה בעבורן משה ויהושע ונקדימון בן גוריון בשלמא נקדימון בן גוריון גמרא יהושע נמי קרא דכתיב וידם השמש וירח עמד וגו' אלא משה מנלן אמר רבי אלעזר אתיא אהל אהל כתיב הכא (א) אהל תת פחדך וכתיב התם (ב) אהל גדלך רבי שמואל בר נחמני אמר אתיא תת תת כתיב הכא אהל תת פחדך וכתיב התם (ג) ביום תת ה' את האמרי רבי יוחנן אמר אתיא מגופיה דקרא (ד) אשר ישמעון שמעך ורחלו מפניך אימתי רגזו וחלו מפניך בשעה שנקדמה לו רב חמה למשה: וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים כו': (א) אמר רב יהודה אמר רב ושתיהן לקללה (ב) היתה ירושלים לנדה בנייהם אמר רב יהודה אמר רב לברכה כנדה מה נדה יש לה היתר אף ירושלים יש לה תקנה (ג) היתה כאלמנה אמר רב יהודה לברכה (ד) כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאשר שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור עליה (ה) וגם אני נתתי אתכם נבזים וספלים אמר רב יהודה לברכה דלא מוקמי מינן לא רישי נהרי ולא (ו) גזיריפטי (ז) והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים אמר רב יהודה אמר רב לברכה דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן (ח) מאי דכתיב נאמנים פצעי אהוב ונערתות נשקות שונא טובה קללה שקולל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שבירכן בלעם הרשע אחיה השילוני קללן בקנה אמר להם לישראל והכה ה' את ישראל כאשר ינוד (א) הקנה מה קנה זה עומד במקום מים וגזעו מחליף ושרשיו מרובין ואפילו כל הרחות שבועולם באות ונושבות בו (ב) אין מזיוות אותו ממקומו אלא הולך ובא עמהן דממו הרחות עמד הקנה במקומו אבל בלעם הרשע בירכן בארו שנאמר (י) כארזים (עלי מים) מה ארו זה אינו עומד במקום מים ואין גזעו מחליף ואין שרשיו מרובין אפילו כל הרחות שבועולם נושבות בו אין מזיוות אותו ממקומו כיון שנושבה בו רוח דרומית עוקרתו והופכתו על פניו ולא עוד אלא שזכה קנה ליטול הימנו קולמוס לכתוב בו ספר תורה נביאים וכתובים תנו רבנן לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו (ה) מעשה שבא רבי אלעזר (ו) (בן ר') שמעון ממגדל גדור מבית רבו והיה רכוב על החמור ומטייל על שפת נהר ושמש שמחה גדולה והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה נודמן

ועשיו ירדו גשמים. צתמיה: **בוני שמו:** נקדרה. זרחה לשון מקדיר (ה) שהיתה חמה קודרת צרקה וזרחה פירוט"ל זלע"ז: הכי גרסי' **נקדימון בן גוריון הא דאמרן:** אסיף אהל אהל כתיב זמלחמת יהושע (יהושע ג) אהל גדלך זמלחמת משה כתיב (דברים ג) אהל תת פחדך מה יהושע (ו) נקדמה לו חמה זמלחמתו דכתיב זכדי"א (א) אף משה כן. שכן דרך הכתובין למד קטום מן המפורש ברמז דיבור דומה לתצורו וגזירה שזה אחת מן י"ג מדות שניתנו לו למשה מסיני וצתמילת ספרא מפורש: **שפיין לקללה.** אקרא קאי האי דכתיב על עיר אחת אמטיר (ו) ועל עיר אחת לא אמטיר (ט) שניהם לקללה אותה שיימטיר עליה רוב גשמים שמקלקלין את תצוהו ולת שלא גדילה. אשר לא ממטיר עליה (ט) מוסך הדבר על העז שהעז זלשון נקיבה דכתיב (מלכים ב' י"ח) הנה עז קטנה ככף איש עולה מים: **ולא אלמנה גמורה.** דהא לא כתיב אלמנה אלא היתה כאלמנה כאשה העומדת זאלמנות חיות על זעלה שהלך ועמד לחזור: **דלא מוקמי מינן רשי נהרי.** מוכסין: **גזיריפטי.** סרדיוטין. מרוב זיוון: **ונערתות נשקות שונא.** נערתות לשון הפך כדאמרינן זמסכת סוכה (דף ד') ויעתר לוי (ו) מה עמר זה מהפך את התצוה פורק"א זלע"ז. אי נמי נערתות לשון רבוי ויימור אינקיר"ש זלע"ז כמו העתרתם עלי דצריכס (יחזקאל לה): **צירין בארו.** כארזים עלי מים (במדבר כד): **ארו זה אינו עומד במקום מים נו'.** ואלע"ג דכתיב צקרא כארזים עלי מים ההוא לאו זלעס קאמר ליה זלעס אמר כארזים והמלאך השיבו עלי מים וכן כולה זלעס אמר כנחלים דיימנין מתייבשין וקאמר ליה המלאך נטיו דליטן יציטין לעולם והיינו דכתיב ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה (ש) על ידי מלאך שהשיבו על ידי מלאך: **ואפילו כל הרחות.** שאינן קשות: **רוח דרומית.** היא קשה כדאמרינן (צ"ד ד' ה') אילמלא בן צן שמעמדה אין כל צריה יכולה לעמוד מפניה שנאמר (ז) המנינתך יאצר נך יפרש כנפיו לתימן: **ומטייל.** לשמות: נודמן

תנא לא נקדימון שמו אלא בוני שמו. ומפני שנקדמה לו חמה נקרא נקדימון. והמתירתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר. אמרו שתייהן לקללה, זו שגשמייה מרובין יותר מדאי מטשטשין הארץ ואינה עושה פירות, ומי שגשמייה נצטרים אינה מצנחת. היתה ירושלים לנדה לברכה, שיש לה היתר לבעל כנדה. היתה כאלמנה. שנוי בה בעלה לא אלמנה ממש. כבודם ושפלים. לברכה, שאין מהן שרים למלחמה ולתמששים לבערת המלך. קנה במים, שרשיו מרובין וגזעו מחליף. הולך ובא עם הרחות כו'. תנו רבנן, מעשה ברב שמעון בן אלעזר.

רבינו חננאל

תנא לא נקדימון שמו אלא בוני שמו. ומפני שנקדמה לו חמה נקרא נקדימון. והמתירתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר. אמרו שתייהן לקללה, זו שגשמייה מרובין יותר מדאי מטשטשין הארץ ואינה עושה פירות, ומי שגשמייה נצטרים אינה מצנחת. היתה ירושלים לנדה לברכה, שיש לה היתר לבעל כנדה. היתה כאלמנה. שנוי בה בעלה לא אלמנה ממש. כבודם ושפלים. לברכה, שאין מהן שרים למלחמה ולתמששים לבערת המלך. קנה במים, שרשיו מרובין וגזעו מחליף. הולך ובא עם הרחות כו'. תנו רבנן, מעשה ברב שמעון בן אלעזר.

רבינו גרשום

נקדה להם חמה. ונקבה בעבים. מה הווא אהל יהושע נקדה לו חמה, אף אהל דמשה נקדה לו חמה. וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים. ועל האחרת ירדה, כארזים (ז) רוח הקודש משיבה עלי מים, שגועו מחליף.

(ח) ע"י מוס' ד"ה ממ אלו.

ואותה העיר שלא ירדה עליה ואתה שירדה עליה, ושתייהן מתענות. דלא מוקמי מינן גזי ריפטי. ולא מיגרו (פ') [בן]. כארזים עלי מים. הוא אמר